

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Benczur Gyula

Idő

"1920"

Személy

Szerző:

Cím: Benczur Gyula meghalt.

Forrás:

Ülög

Bp.

(Hely)

1920. XI. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O

Budapest főváros házinyomdája 1919.

Benczur Gyula meghalt

Szécsényből jelentik, hogy Benczur Gyula, a mesteriskola igazgatója a Szécsény melletti Dolányban lévő birtokán hosszas betegség után meghalt és ott is temetik el.

Munkácsy, Paál László, Székely Bertalan, Lotz mellett a múlt század második fele magyar pikturájának még egy neve volt, amelynek híre és népszerűsége túlterjedt a szűk ország határain s életének egy periódusában alkotásait a magyar piacon túl, Angliában és mindenütt nyugaton a művásárlók és gyűjtők várakozó érdeklődése fogadta. Benczur Gyula, a magyar piktura legnagyobb nevei közül való volt, s nagyteljesítményű élete alkonyán is, halálának ma érkezett híre, súlyos csapás és veszteség.

A Szépművészeti Múzeum ujonnan megnyílt magyar gyűjteményében közvetlenül egymás mellett, egy teremben vannak azok, akik vele egyazon uton indultak. Ennek az utnak kiinduló pontja a müncheni akadémia, s még inkább Piloty, a mester, akinek súlyos egyénisége mindvégig rányomta bélyegét erre az egész körre, amelynek élén éppen Benczur és Lotz állnak. S idetartoznak a magyarok közül Wagner Sándor és Lietzen Mayer. E terem bizonyossága szerint is, s ha Benczur egész pályáján végig tekintünk, e kiindulóponthoz s maradt leghívsegebb, de egyben tudott ezen a nyomon tovább fejlődni és új feladatokat keresni a Piloty-ék akadémikus pikturája számára. Piloty nagy kompozíciója, pathosza és monumentalitása a nagy perspektivikus pillanatok beszédessége, a csoportozatok, az arcok epikája és dialektikája volt az, amihez ez eredetéből szerelmes ragaszkodással kitartott. Fejlődése útján azonban új szerelme támadt, ugyanolyan erős érdeklődéssel, s ez az anyag színe és fénye. A Piloty ember-szemeinek patetikus tekintetét nála valami barokkban túlfűtött csillogás vonja be, amely átterjed mindenre.

legkivált a drapériákra és texturákra, a hideg anyagokra, amelyek nála izzóvá lesznek, valamely fénytől, amely nem kívülről sugárik rájuk, hanem belülről fűti, és világítja őket. Ugyanaz az eszköz ez, mint a Piloty pathosza a kompozícióban és az emberábrázolásában, amelyhez itt a színek pathosza és dramatikusság kiemelése járul. Életének késői periódusában, amikor kívánsága a nagy kompozíciókból a portré és az emberi test felé fordult, a hus színe és fénye ugyanezt a színességet kapja meg. Ez a túlfűtöttség volt az, ami sehogysem fért meg a művészi naturalizmussal, mely éppen akkor indult harci útjára, mikor Benczur a pályája delelőpontján állt. A modern piktura új irányát sohasem tudták barátságos szemmel nézni Benczur teljesítményét, amely azonban egészen élete végéig a nagy nyilvánosságban csupa elismerést, sikert és diadalt szőrt eléje, királyi barátsággal és kitüntetések sorozatával. Benczur 1844-ben született Nyiregyháza, már gyermekkorában csodaszámba megy, s rajzolni tanult Klimovicsotól Kassán, 1861-ben Anshütz-höz került Münchenbe, s 1865-ben már kiállít a müncheni Kunstvereinben s itt szereplő „Balatoni halász” nyitja meg az utat számára Piloty iskolájába, ahol csak kiváltságosoknak van helyük. Itt a müncheni Maximillianeum freskóinak festésénél támad fel érdeklődése a történelmi piktura iránt, amely hosszú évtizedeken át egész működését kitölti. Azontul egymást érik nagy sikerei. Még Piloty iskolájában festi meg a „Hunyady László bucsuját” és „Rákóczi elfogatását”. 1869-ig marad az iskolában, aztán megnyeri a „Vajk megkeresztelésére” kitűzött magyar pályázatot, s megalkotja élete legmonumentálisabb, legteljesebb munkáját. Két nem magyar tárgyvá vázna a „XVI. Lajos és családja” és „Du Barry” Angliába kerülnek. 1875-ben a müncheni akadémia tanára lesz, Lajos bajor király kegyébe fogadja és udvarában tartja. Münchenben marad 1883-ig, míg 1884-ben megkezdí a magyar fővárosban tanári működését. A mesteriskola tanára, majd a mesteriskola igazgatója

lesz. Élete utolsó periódusát egy sereg portré jelöli meg, a magyar közélet kiválóságainak arcképei, amelyek még élete utolsó éveiben is új sikereket szereztek számára.

Benczur Gyula talán utolsó volt azok sorából, akik az akadémiai piktura nagy tradícióit őrizték. Az utolsó néhány évtizedben harcos évei voltak a magyar festőművészetnek is, melynek új keresői és új magyarázói az ilyen harcok keserűségével támadták a régi nagy akadémia hűséges tanítványait, s elsősorban Benczurt, aki művészetével és mesteriskolájában hivatva volt, hogy új generációkat neveljen. Senki sem akadhatott azonban, aki pillanatig is kétségbe vonta volna azokat a nagy értékeket, amelyek igazi alkotóvá tették, sem azt a jelentőséget, amellyel a magyar festőművészet történetének fontos utszakaszát építette meg. Ma, amikor kifelé éppen a nagy és megérkezett nevekre van szükségünk, hogy magyar jelenvalóságunkat és életvalóságunkat bizonyítsuk, fokozottan súlyos veszteség a halála, még akkor is, ha élete utolsó esztendőinek munkái, már csak visszfényt adtak egykori erejének és gazdagságának. Az ideális és klasszikus szépség keresésében Benczur Gyulának olyan eszközei voltak, amelyek minden irányváltások harcain, időkön és megváltozott szépségideálokon túl is, mindig nagy tömegeket tudnak megragadni és gyönyörködtetni.

Benczur Gyula temetésén a kormány képviselőiben Haller István kultuszminiszter Pékár Gyula államtitkár kíséretében szándékozott megjelenni és a kormány nevében a ravatalra koszorút helyezni. Mint hogy azonban a gyászoló család, a kormány értesülése szerint, úgy határozott, hogy a temetés a lehető legszűkebb körben, a nyilvánosság lehető kizárásával történjék, a kormánynak a temetésen való részvétele elmarad.